

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA VE EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

**FOLKLOR ARAŞTIRMACILARI
İÇİN
DERS NOTLARI**

2012

İÇİNDEKİLER

Folklor Araştırmacısının Görevleri	5
Folklor Araştırmacılarının Çalışma Konuları	5
Halk Kültürü Alan Araştırması Ve Araştırma Yöntemleri.....	6
Halk Kültürü Bilgi Ve Belge Merkezi.....	9
Somut Olmayan Kültürel Miras	12

1 - FOLKLOR ARAŞTIRMACISININ GÖREVLERİ

- a) Halk Kültürü ile ilgili yurtiçi ve yurtdışı alan araştırmaları ve bilimsel çalışmalar yaparlar,
- b) Alan araştırmaları için gerekli olan teknik araç-gereçleri (fotoğraf makinesi, kamera, ses kayıt cihazı, teknik çizim araçları vb.) kullanırlar,
- c) Alan araştırmalarında elde edilen dokümanların ilgili mevzuat çerçevesinde Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezine girişini sağlarlar,
- d) Çalışma alanları ile ilgili araştırma önerileri, proje ve raporları hazırlar, onaylanan projeleri ve ilgili resmi yazışmaları yürütürler.
- e) Görev alanları ile ilgili olarak kurumlarınca düzenlenen; bilimsel toplantı, konferans vb. etkinliklere katılır, izler ya da bildiri sunabilirler,
- f) Halk kültürleri alanında yapılan bilimsel toplantı, konferans vb. etkinliklere katılır izler ya da bildiri sunabilirler,
- g) Somut Olmayan Kültürel Miras Temsili Liste Dosyalarının hazırlıklarına katkı sunar, dosya ile ilgili toplantılara katılırlar,
- h) Somut Olmayan Kültürel Miras ve Yaşayan İnsan Hazineleeri envanterinin oluşturulması çalışmalarına katkı sağlarlar,
- i) Halk kültürleri alanında yapılan yayınları takip eder, bu yayınların Halk Kültürü ihtisas Kütüphanelerine kazandırılması yönünde görüş bildirirler,
- j) Uzmanlık alanları ile ilgili kurul, komisyon, jüri, gözlemci/delege, koordinatör, hakem, bilirkişi vb. çalışmaları kurumları tarafından görevlendirildikleri takdirde yaparlar,
- k) Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcıları Tespit ve Değerlendirme Kurullarında üyelik görevi alırlar,
- l) Alanları ile ilgili kitap, makale, bildiri vb. yayınlar yaparlar,
- m) Makamın vereceği benzeri görevleri yaparlar.

2 – FOLKLOR ARAŞTIRMACILARININ ÇALIŞMA KONULARI

Folklor Araştırmacıları Halk Kültürü içerisinde değerlendirilen bütün konularda çalışmalar yapabilmekle birlikte, genel anlamda ele aldıkları belli başlı çalışma konuları şunlardır:

- Halk Edebiyatı (Aşık-Tekke Edebiyatı, Anlatmalar, Anonim Halk Şiiri, Kalıplaşmış Sözler vb.)
- Halk Müziği
- Geleneksel Oyun Kültürü (Halk Oyunları, Çocuk Oyunları, Sportif Oyunlar v.b)
- Halk Mutfağı
- Yaşamın Dönüm Noktaları – Geçiş Dönemleri (Doğum-Evlenme-Ölüm vs...)
- Halk Takvimi ve Meteorolojisi
- Bayramlar, Törenler, Ritüeller, Kutlamalar
- Geleneksel El Sanatları
- Geleneksel Tiyatro
- Halk Mimarisi
- Halk İnanışları (Nazar-Nazarlık, Adak-Adak Yerleri vs...)

3 – HALK KÜLTÜRÜ ALAN ARAŞTIRMASI VE ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Alan Araştırması, halk kültürü konularında veri elde etmek üzere, sosyal bilimlerin yöntem ve teknikleri kullanılarak belirli bir yerleşim merkezinde folklor araştırmacıları tarafından yapılan derleme ve belgeleme çalışmasıdır.

Alan araştırmasında elde edilen veriler; görsel (video kaydı, fotoğraf vb.), yazılı (araştırma notu, soru kağıdı vb.) ve sesli (analog veya dijital kayıtlar) olmak üzere üç gruptur. Bunların yanında, gerekli hallerde araştırma sahasından temin edilen etnografik malzemeler de o araştırmaya ait veri olarak değerlendirilebilir.

Alan araştırmalarında genel olarak **gözlem, görüşme (mülakat), ve soru kağıdı (anket)** tekniklerinin bir ya da birkaçı kullanılarak çalışma yapılır.

- **Gözlem:**

Gözlem türlerinin en çok kullanılanları katılarak ya da katılmayarak, doğrudan ya da dolaylı olarak, sistemli ya da gelişigüzel, açık ya da gizli gözlem diye adlandırılanlardır. Biz konumuz gereği daha çok katılarak gözlem tekniği üzerinde duracağız.

Araştırılan grubun ya da topluluğun günlük ve törensel yaşamına katılma yoluyla yapılacak gözlemlerde araştırmacının, araştırdığı grupla bir süre birlikte yaşaması, onların yaşamlarında yer alması gereklidir. Böylece araştırmacı, araştırdığı grubun davranış biçimlerini, değer sistemini, birbirleriyle olan ilişkilerini, toplumsal, ekonomik ve kültürel özlü olaylar, törenler, işlemler çevresindeki kümelenişlerini, rollerini, tutum ve tavır alışlarını yakından gözlemleme olanağı bulur. Başka bir anlatımla, söz konusu olayları, kendisi de o gruptan biriymişcesine yaşamış olur. Ancak gözlemci, dikkatini bu türden olayların oluşumu, gelişimi ve sonlanışı üzerine yoğunlaştırırken, nesnelliğini ve yansızlığını da korumak zorundadır.

- **Görüşme:**

Alan araştırmasının gerektirdiği önemli tekniklerden birisi de görüşmedir. Görüşme, araştırma yapılan yerde, araştırmacının bu iş için seçilen kaynak kişilerle, daha önce hazırladığı konularda, başka bir anlatımla konuyu açıklığa kavuşturacak noktalarda düzenlenmiş olan soruları ya formel bir biçimde ya da bir sohbet, söyleşi havasında sorması ve cevap almasıdır; yani görüşülenle yüz yüze gelmesidir. Konu gereğince, daha önceden bu iş için seçilmiş kişiye, kişilere, cins ya da yaş gruplarına sorular sormalı ve alınan cevaplar elden geldiğince aynen bir yere geçirilmelidir.

Soranla cevaplayan arasında sağlam ve güvenilir bir ilişkiyi, bir iletişimi kurabilmek için, bu işin kısa ve elverişsiz bir zamana sığdırılmaması gerekir. Öte yandan görüşmelerin, soru sorup cevap almaların süresini, sıklığını ve ölçüsünü çok iyi ayarlamak gerekir. Çünkü soru sorulan kimselere bu iş başlangıçta ilginç gelse bile, bir süre sonra ilgi dağılabilir. Ayrıca görüşme yapılan kimselerin günlük işleri vardır; bize verdikleri zamanı bu işlerden ayırmışlardır; kendiişleri de en az bizimki kadar önemlidir. Onun için uzun ve yorucu görüşmelerden çok, kısa ama ilgiyi ayakta tutan yollar aranmalıdır. Soracağımız ve cevap alacağımız çok şey varsa, bunları zaman içinde eşit biçimde bölerek dağıtmak, kaynak kişinin uyanık, istekli ve boş zamanlarını kullanmak ya da ayarlamak gerekmektedir.

Görüşme tekniğinin başarılı bir biçimde uygulanması için dikkat edilecek önemli noktalar şunlardır:

1. Elden geldiğince, araştırma bölgesinin kültürel, dini, etnik, ekonomik vb. yapısıyla ilgili önceden bilgi sahibi olmak,
2. Görüşme sırasında sorulacak soruları daha önceden hazırlamış olmak.

3. Kaynak kişileri doğru saptamak; bu konuda gerekirse başkalarına danışmak, onların fikirlerini almak.
4. Kaynak kişilerle yapılacak görüşmenin yerini zamanını iyi saptamak.
5. Görüşmele görüşülen arasındaki konuşma, giyim-kuşam, davranış vb. biçimindeki farkı, çelişkiyi gidermek.

Görüşmenin biçimi de çok önemlidir. Bunun için hazır, standart durumlar yoktur. Bu daha çok görüşmecinin yeteneğine kalmış bir şeydir. Uygun durumlar elden geldiğince hazırlandıktan sonra, görüşmeci kaynak kişinin veya kişilerin eğitim, yaş, cins durumuna göre ya sorularını doğrudan sorar ve aldığı cevapları kaydeder. Görüşmecinin görüşme sırasında algıda seçici davranması, görüşmenin işine yarayan kısımlarını seçmesi gerekir. Kaynak kişi konuyla ilgili doğrudan bilgiler verirken başka sorularla konuyu genişletmesi sağlanmalıdır. Kaynak kişi konuşurken soru listemizde yer alan soruların birden fazlasını cevaplamışsa, bu sorular geçilmeli gereksiz tekrarlardan kaçınılmalıdır. Kimi zaman da kaynak kişi, sorulan soru dışında farklı şeyler anlatma eğilimine girebilir. Bu durumda da araştırmacının dikkatli olması, yumuşak bir şekilde kaynak kişiye soruya doğru çekmesi gerekir.

Görüşülen kişinin iş durumunu göz önünde bulundurmak; en uygun mevsimi, günü, zamanı seçmek; ona daha önceden yapılacak işin niteliğini açıklamak, vereceği bilgilerin değerini belirtmek; böylece onu psikolojik bakımdan görüşmeye hazır duruma getirmek gerekmektedir. Elverişli bir zamanda, sakin ve rahat bir yerde, görüşülen bir kimsenin ya da kaynak kişinin kuşkusunu, güvensizliğini de giderdikten sonra yapılan görüşme, derlenecek bilginin, toplanacak verinin güvenilirliğinde rol oynayacak önemli etmenlerdir.

Görüşülen kaynak kişi ile araştırmacının cinsiyet farkı görüşmeler sırasında kimi zaman sorun teşkil edebilir. Örneğin, doğum gelenekleri konusunda yapılacak bir çalışma için erkek bir araştırmacının güvenilir bilgiler elde etme şansı yok gibidir. Bu konuyla ilgili olarak bir kadın araştırmacının hatta mümkünse evli olanın görüşmesi daha faydalı olacaktır.

Görüşme tekniğinin yararlarından ilki, bu işin yüz yüze gelerek yapılması, dolayısıyla karşılıklı konuşma, açıklama olanaklarının bulunmasıdır. İkinci olarak birtakım yanlışlıkları düzeltebilme olanağına sahip olmaktır. Ayrıca, görüşülen kimsenin görüşme ve konuşma sırasında yapacağı mimiklerden, jestlerden, taklitlerden anlamlar çıkarmanın, bunlarla sorulanı bütünlemenin denetlemenin mümkün olmasıdır.

- Soru Kağıdı (Anket):

Alan araştırması sırasında bilgi toplama ve derleme tekniklerinden birisi de soru kağıdı uygulamasıdır. Bir soru kağıdı hazırlamanın ilk koşulu, neyin, yani hangi bilginin ya da konu ayrıntısının ne için hangi amaçla saptanacağını bilmektir. Araştırmacı ya da derleyici soru kağıdını hazırlamadan, yani sorularını düzenlemeden önce inceleyeceği, saptayacağı, derleme yapacağı ve bilgi toplayacağı konuya ilişkin olarak literatürü görmek, incelemek, okumak zorundadır.

Soruların açık, anlaşılır ve kısa olması da önemli bir noktadır. Uzun sorular cevaplayanın hem ilgisini dağıtır, hem de cevabı toparlamasını güçleştirir. Soru kağıdının uygulandığı yerin ve saatin iyi seçilmesine; kaynak kişiyi soru yağmuruna tutmamaya özen gösterilmelidir.

Ayrıca soru kağıdının uygulanacağı bölgenin dil özelliklerini göz önünde bulundurmak, böylece yanlış anlamaları, dolayısıyla yanlış cevap alma olasılığını önlemek gereklidir.

Yukarıda sözü edilen araştırma tekniklerinin yanında, araştırma sahasında araştırmacıya yardımcı olacak “**kılavuz-rehber**” ile bilgilerin elde edileceği “**kaynak kişi**”lerin tespiti ve bunlarla kurulacak iletişimin niteliği de oldukça önem arz etmektedir.

Araştırma bölgelerinde, o yörenin geleneksel kültür varlığını ve zenginliğini iyi bilen ya da bu türden kişilerin seçimine yardımcı olacak birkaç kişi her zaman bulunur. Bunlara kılavuz/rehber diyoruz. Kılavuz kişiler kendilerinden bilgi elde etmenin yanı sıra, araştırmacının toplumun öteki üyeleriyle iletişim kurmasında, kaynak kişilerin tespit edilmesi ve onlarla iletişime geçilmesinde yardımcı olarak, işi kolaylaştırırlar. Kaynak kişilerse geleneklerin diri kaldığı, eski biçimiyle uygulandığı yerlerde yaşayan görmüş geçirmiş bilgi derlenecek kimselerdir. Kaynak kişilerin seçimleriyle bunların anlattıkları, açıkladıkları, gösterdikleri ve uyguladıkları bilgi ve becerileri doğru eksiksiz ve aslına uygun olarak bağdaştırmak çalışma sırasında dikkat edilecek noktalardandır.

Kaynak kişilerin kuşku ve tedirginliklerini gidermek ve onların güvenini kazanmak da üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Kaynak kişi aracılığıyla derlenen bilginin karşılıklı konuşma ve sohbet yoluyla elde edilmesi düşünülüyorsa, konuşan kişinin isteğini arttıracak küçük sorular, eklemeler, ilgi cümlecikleri kullanmak yararlı olur. Kaynak kişi yorulup da konuşmayı sohbeti kesmek istediğinde konuşmasını ille de sürdürmesini istemek, bu konuda onu zorlamak kaçınılması gereken bir noktadır.

Kaynak kişi seçimi çalışmanın ya da derlenecek bilginin niteliğine göre değişir. Örneğin doğumla ilgili bir derleme yapılacaksa, evli çocuk sahibi, olgun yaşta kadınların veya yerel ebelerin seçilmesi doğru olur. Evlenme gelenekleri konusunda derleme yapılacaksa, düğünlerde aşçılık yapmış veya eskiden gelinlerin hazırlanmasında görev almış olgun yaştaki kadınların seçilmesi yerinde olacaktır.

Herhangi bir konuyla ilgili derleme çalışması için kaynak kişi seçerken, belli bir yaşın üzerinde, konuşmasında ve duymasında herhangi bir sorun olmayan, görünen ağır bir sağlık sorunu olmayan ve anlatmaya istekli kişilerin seçilmesini dikkat edilmelidir. Çalışma yapılacak konuyla ilgili olarak kaynak kişiye belli başlı sorular yöneltilerek, kaynak kişinin bu konuda yeterliliği denetlendikten sonra çalışmaya başlanmalıdır. İmkanlar dahilinde bir konuda birden çok kaynak kişiyle görüşmek de faydalı olacaktır.

Alan Araştırmasında Kullanılan Araçlar

Araştırmalarda veri elde etmek için kullanılan başlıca araçlar ses kayıt cihazı, video kamera ve fotoğraf makinesidir.

Ses Kayıt Cihazı:

Bugün ses kaydı yapmak amacıyla kullanılan çok farklı teknik özelliklere sahip ses kayıt cihazları bulunmaktadır. Ses kayıt cihazından yararlanmanın ilk koşulu, cihazın çalıştırılması, durdurulması ve korunmasıyla ilgili ana ilkeleri iyi bilmekle başlar. Derleyici kullandığı cihazın nasıl kullanıldığını iyi bilmek zorundadır. Kullanılan cihazdan beklenen verimi sağlamak için teknik özelliklerini iyi bilmek ve bu özellikleri amacına uygun olarak kullanmak gerekir.

Derleyicinin derlemeye başlamadan önce cihazını son bir kez gözden geçirmesi, pille çalışıyorsa pillerin takılı dolu olduğunu, elektrikle çalışıyorsa kablolarını kontrol etmesi gerekir. İlk olarak bir ses denemesi yapılarak cihazın sesleri istenilen güç ve kalitede alıp almadığına bakılmalıdır.

Derleyici, ilk kez karşılaştığı ve henüz güvenini, dostluğunu kazanmadığı kaynak kişinin cihaz hakkındaki merak ve çekingenliğini gidermelidir. Böyle bir cihazı ilk kez gören kaynak kişiye doğrudan mikrofonu uzatmak yerine, cihazla ilgili gerekli açıklamaları yaparak karşı tarafın endişelerini gidermelidir. Gerekirse cihaza dokunmasına, gözden geçirmesine izin verilmeli, kendi sesi dinletilmeli ve böylece cihaza alışması sağlanmalıdır.

Derleyicinin ses alma sırasında elden geldiğince kaynak kişiyle yalnız kalmaya çalışması da yerine getirilmesi gereken önemli noktalardan biridir. Çünkü kalabalık yerde yapılan ses alma çalışmalarında başkalarının araya girmelerini, kaynak kişiye çeşitli uyarılarda bulunmalarını önlemek güçtür. Bu durum kaynak kişinin konuşma düzenini aksattığı gibi seslerin ve konuşmaların birbirine karışmasına da yol açmaktadır. Ses alma sırasında karşılıklı konuşmanın dışında yapılan herhangi bir şey kaynak kişinin dikkatini dağıtacağından, bu gibi hususlara önem verilmelidir.

Derlemenin başlangıcında araştırmacı kendini tanıtan, araştırmanın yapıldığı yeri ve tarihini belirten bir anons konuşmasının ardından, kaynak kişiye ait bilgileri tam olarak almalıdır. (Adı, soyadı, doğum yeri, doğum tarihi, mesleği, medeni hali vb.) Kaynak kişiyle konuşma sırasında yerel dille konuşmaya bağlı olarak anlaşılmayan bazı ifadelerle karşılaşılabilir. Bu gibi durumlarda anlaşılmayan bölüm tekrar sorulmalı, açıklığa kavuşturulmalıdır.

Kaynak kişi çeşitli sebeplerle ses kaydı alınmasını kabul etmiyorsa, bu konuda ikna edilemiyorsa ve o kaynak kişiyle çalışılması gerektiği düşünülüyorsa, cevaplar yazılarak derleme yapılmalıdır. Kesinlikle kaynak kişinin bilgisi ve izni olmadan ses (ya da video) kaydı (gizli kayıt) yapılmamalıdır.

Video Kamera ve Fotoğraf Makinesi:

Halk kültürü araştırmalarında görüntüleme yoluyla belge elde etmede video kamera ve fotoğraf makinesi büyük önem taşır. Araştırmacının ses kayıt cihazında olduğu gibi bu cihazların teknik özelliklerini bilmesi de sahada karşılaşılacak güçlükleri gidermek açısından önemlidir. Kamera çekimlerinde, ses kaydında olduğu gibi kayıt başında anons yapılmalı ve eğer görüşme yapılıyorsa kaynak kişinin künye bilgileri alınmalıdır.

Kimi zaman yazıyla anlatılmakta güçlük çekilen öyle durumlar, öyle olaylar, öyle anlar vardır ki, bunları ancak fotoğrafla saptamak mümkündür. Ama fotoğrafın asıl amacı yazıyla belgelemenin bir tamamlayıcısı olmuştur. Bu bakımdan konuyu iyi anlatan başarılı bir fotoğraf derlenen konuya çok şey katar.

Araştırmacı, belgelemek amacıyla fotoğraf çektiğini hiçbir zaman aklından çıkarmamalıdır; onun için plastik ve estetik değerler, konunun açık seçik, aslına uygun ve doğal görünümü içerisinde saptanmasından sonra gelmelidir. Bu bakımdan araştırmacı neyi, hangi ayrıntıyı ya da bütünü hangi amaçla çektiğini bilmeli ve bunu gerçekleştirmeye yönelmelidir.

Fotoğraf makinesiyle görüntü saptama daha çok durağan (statik) durumlar için elverişlidir. Örneğin bir yerin genel görüntüsü, bir çorap, geleneksel bir tarım aracı fotoğraf makinesiyle çekilmelidir. Hareketli canlı durumlar ise imkan varsa video kamerayla tespit edilmelidir. Araştırmacı konuya ilişkin olarak birden çok fotoğraf çekmeyi yeğlemelidir. Bunların içerisinde konuyu en iyi anlatan, teknik bakımdan daha yeterli olanları kullanılmalıdır.

Yine ses kaydında olduğu gibi fotoğraf ve video çekimi kişileri doğrudan ilgilendiriyorsa, mutlaka kendilerinden izin alınmalıdır. İzin verilmiyorsa ya kendilerini ikna etmeli, ikna edilemiyorsa çekimden vazgeçilmelidir.

4 - HALK KÜLTÜRÜ BİLGİ VE BELGE MERKEZİ

Halk kültürü alanında 1910'lu yıllardan itibaren başlayan bilimsel çalışmalar, 1966 yılında "Halk Kültürü Arşivi" adı ile kurulan ve günümüzde Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı olarak hizmet veren Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezi'nde kayıt altına alınmaktadır. Bu merkez, Türkiye'nin Halk Kültürü Konusundaki tek resmi arşivdir.

Halk Kùltürü Bilgi ve Belge Merkezi Türk Halk Kùltürüne ilişkin Bakanlığımızın gereksinimleri doğrultusunda her türlü bilgi kaynağını sağlayan, düzenleyen ve bunlardan maksimum düzeyde yararlanmayı olanaklı kılan elektronik bir bilgi erişim sistemine sahiptir. Mevcut bilgi ve belgelerin büyük çoğunluğu dijital ortama aktarmak orijinal belgenin yıpranmasını engellemek, orijinal belgeyi “ölümsüzleştirmek”, uzaktan kullanımı ve aynı anda birden fazla kişi tarafından kullanımını mümkün kılmak ve kullanım kolaylığı sağlanmıştır.

Bilgi ve Belge Merkezinde mevcut sayısal olarak yüz binlerle ifade edilen belgeler ulusal oldukları kadar uluslararası korunması gerekli birer kùltür varlıklarıdır. Bu kùltür mirasının korunarak gelecek kuşaklara intikallerinin sağlanması ile Genel Müdürlüğümüz görevlendirilmiştir

Türk toplumunun yüzyıllar boyunca ürettiği kùltür ürünlerini ve geleneklerini bilimsel metotlarla tespit ederek ulusal ve evrensel nitelikli kùltürel çalışmalara katkı sağlamak ayrıca Türk kùltür varlıklarını gelecek nesillere taşıyabilmek amacıyla kurulmuş Türkiye’nin tek bilgi belge merkezidir.

Türk halkının doğumundan ölüme kadar yaşadığı tüm olaylar kùltürümüzün birer parçasıdır. Halkın yaşayarak ürettiği kùltür mirasımız genel müdürlüğümüz Folklor Araştırmacıları tarafından köy kasaba il ilçe dolaşılarak halkın yaşam biçimi gelenek görenek inanç bayramlar törenler oyunlar müzikler hikâyeler masallar yemek ve mutfak kùltürü giyim kuşam ve el sanatlarımız halkın ağzından yazılı ve görsel olarak derlenerek halk kùltürü bilgi ve belge merkezinde kayıt altına alınarak gelecek kuşaklara aktarılmak üzere hizmete sunulmaktadır.

Halk Kùltürü Bilgi ve belge Merkezi 16.04.2003 tarih ve 4848 sayılı kùltür ve turizm bakanlığı teşkilat ve görevleri hakkındaki kanunun 13.maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine dayanarak hazırlanan “Kùltür ve turizm bakanlığı araştırma ve eğitim genel müdürlüğü halk kùltürü bilgi ve belge merkezi hizmetleri yönetmeliği” doğrultusunda hizmet vermektedir.

Söz konusu yönetmelik doğrultusunda Arşive belge girişi Alan Araştırması, Satın Alma, Bağış ve faaliyet yoluyla gerçekteşmektedir.

I- Alan Araştırması Yoluyla Belge Girişi:

- 1- Kùltür ve Turizm Bakanlığı Araştırma Eğitim Genel Müdürlüğü Merkez ve Taşra Folklor Araştırmacıları alan araştırması sonucu elde ettikleri belgelerin, Arşiv Sistemine Başvurularını yapar.
- 2- Bakanlığın Genel Evrakına teslim eder.
- 3- Belge, Halk Kùltürü Bilgi ve Belge Merkezi şube Müdürünün incelemesinden sonra arşive teslim edilir.
- 4- Yılda en az 3 kere toplanan komisyon toplantısı ilgili şube Müdürlüklerine yazıyla duyurulur.
- 5- Belgeler, Halk Kùltürü Bilgi ve Belge Merkezinde toplanan “Değerlendirme Tespit ve Kabul Kurulu” tarafından görüntü, netlik, ses kalitesi, formata uygunluğu ve teknik özellikleri açısından incelenir.
- 6- Komisyon toplantı kararı yazıyla Halk Kùltürleri Dairesi Başkanlığına gönderilir.
- 7- Reddedilen ve inceleme sonucu eksiklikleri tespit edilen belgeler ilgili Daire Başkanlığına gönderilen yazıyla iade edilir.
- 8- Komisyon üyelerince kabul edilen belgeler arşiv görevlileri tarafından Arşiv Sisteminden onay verilip Demirbaş Yer Numarası alır.
- 9- Demirbaş defteri kaydı yapılarak belgelerin üzerine numaraları yazılır.
- 10- Belgeler ilgili yönetmelik gereği bir yıl sonunda hizmete açılır
- 11- Taşınır İşlem Fişleri kesilir
- 12- Taşınır İşlem Fişleri Saymalığa gönderilir

II- Satın Alma Yoluyla Belge Girişi:

- 1- İlgili kişi ürün satmak için Halk Kültür Bilgi ve Belge Merkezine dilekçeyle başvurur.
- 2- Makam Oluru alınarak Satın Alma Komisyonu oluşturulur.
- 3- Satın alınmasına karar verilen belgeler tespit edilir.
- 4- Yönetmelikteki hükümler çerçevesinde fiyatları üyelerin çoğunluğunun oyuyla hesaplanarak imzaya sunulur.
- 5- Çıkan komisyon kararı, belgeleri satın almak üzere Stratejik Planlama ve Koordinasyon Daire Başkanlığına gönderilir.
- 6- Satın alınan belgelerin Arşiv Sistemine Başvuruları yapılır.
- 7- Taşınır işlem fişleri kesilir.
- 8- Taşınır işlem fişleri Saymanlığa gönderilir.
- 9- Demirbaş defteri kaydı yapılarak belgelerin üzerine numaraları yazılır

III- Bağış Yoluyla Belge Girişi:

- 1- Belge bağışlamak isteyen şahıslar dilekçeyle HBBM'ne başvururlar.
- 2- Belge, Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezi Şube Müdürünün incelemesinden sonra arşive teslim edilir.
- 3- Belgenin Arşiv Sistemine başvurusu yapılır.
- 4- Bakanlığın Genel Evrakına teslim eder.
- 5- Belge, Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezinde toplanan "Değerlendirme Tespit ve Kabul Kurulu" tarafından görüntü, netlik, ses kalitesi, formata uygunluğu ve teknik özellikleri açısından incelenir.
- 6- Komisyon üyelerince kabul edilen belgeler arşiv görevlileri tarafından Arşiv Sisteminden onay verilip Demirbaş Yer Numarası alır.
- 7- Demirbaş defteri kaydı yapılarak belgelerin üzerine numaraları yazılır.
- 8- Belgeler ilgili yönetmelik gereği bir yıl sonunda hizmete açılır
- 9- Taşınır İşlem Fişleri kesilir
- 10- Taşınır İşlem Fişleri Saymanlığa gönderilir
- 11- Komisyon tarafından Arşiv formatına (madde 5) uymayan belgeler şahsa teslim edilir.

"Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezi Hizmetleri Yönetmeliği" çerçevesinde arşivden yararlanma şu şekilde olmaktadır;

- 1- Belgelerden yararlanmak isteyen kurum içi personel ve kurum dışı araştırmacılar Bilgi ve Belge Merkezine şahsen başvurmak zorundadırlar
- 2- Yararlanacaklar medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmalıdır.
- 3- HKBBM'den yararlanacak kişiyle Arşiv Görevlisi, Arşiv Sisteminden belirlenen konuyla ilgili tarama yapar. (Alan araştırması sonucu elde edilen belgeler Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezine kayıt tarihinden itibaren 1 yıl bekleme süresi sonucunda dış hizmete açılır.)
- 4- Tarama sonucu tespit edilen belgeler için Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezi Başvuru Formu ilgili kişiye eksiksiz doldurularak amirlerin imzası alınır.
- 5- Belgelerden yararlanmak için ödenecek ücretler Arşiv Sisteminden otomatik olarak hesaplanır.
- 6- İlgili kişi hesaplanan ücreti DÖSİMM'in belirlediği hesap numarasına yatırır.
- 7- Banka dekontunu Arşiv Görevlisine teslim eder.
- 8- Belgenin kopyası şahsa teslim edilir.

Tüm kamu kurum ve kuruluşları belgelerden ücretsiz yararlanır.

Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcıları Tanıtım Kartı

- 1- Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezine kayıtlı olan Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarına (Mahalli Sanatçı, Halk Ozanı, Geleneksel El Sanatçıları ve Türk Süsleme Sanatçıları) tanıtım kartı düzenlenir.
- 2- Somut Olmayan kültürel Miras Taşıyıcıları Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne Yönerge gereği başvuruda bulunurlar.
- 3- Belgeler Bakanlığın evrakından geçer.
- 4- Belge, Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezi Şube Müdürünün incelemesinden sonra arşive teslim edilir.
- 5- Belgeler, Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezinde toplanan “Değerlendirme Tespit ve Kabul Kurulu” tarafından formata uygunluğu ve teknik özellikleri açısından incelenir.
- 6- Komisyon üyelerince arşive kaydedilmesine karar verilen sanatçılara, arşiv görevlileri tarafından Arşiv Sisteminden onay verilip Demirbaş Yer Numarası alır.

Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezinde Bulunan Belgeler

Ses Bandı	CD	Etnografik Eşya	Fotoğraf	MD Kaset	Nota	Nadir Eser	Plak	Slayt	Belgesel Video Bant	Yazılı Belge	Toplam
6896	603	7957	57129	469	3006	1131	348	80175	2162	7670	167546

Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezinde bulunan belgelerin kayıt ve sorgulama işlemlerinin yapıldığı Arşiv Sistemi 2004 yılından ARBİS- ORACLE üzerinden hizmet vermektedir. Taşrada görev yapan Folklor Araştırmacıları tarafından internet üzerinden başvuru ve sorgulama amaçlı kullanmalarına imkan sağlayan merkez bağlantılı yazılım programının hazırlanması işlemleri devam etmektedir.

5- SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS

Birçok alanda kendini hissettiren küreselleşme olgusu, sadece ekonomik değil, aynı zamanda; sosyal, kültürel ve politik yönleri de olan bir süreçtir. Son yıllarda, küreselleşmenin neden olduğu, hızlı değişimler kültürü de farklı açılardan etkilemiştir. Küresel kitle kültürü ile birlikte, küreselleşme öncesi döneme ilişkin bazı kültürel değerler ve kavramlar değişmeye ve önemini yitirmeye başlamıştır.

Dünyanın artık kültürel kaynaşmayı ve karşılıklı anlayışı geliştirme, kalıcı diyalog ve sürdürülebilir ortaklığı oluşturma yollarını aradığı bu süreçte, kültürel çeşitliliğin korunması ve desteklenmesini temel ilke olarak benimseyen Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı (UNESCO) Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nin kabulüne kadar geçen süreçte birtakım çalışmalar yapmıştır. Bunlar:

- 1989 yılında UNESCO 25. Genel Konferansı'nda Popüler ve Geleneksel Kültürün Korunması Tavsiye Kararının alınması,
- 1994 yılında “Yaşayan İnsan Hazine” programı ilan edilmesi,
- UNESCO tarafından 1997/1998 Yıllarında “İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Kültürel Mirası Başyapıtları” ilan programı benimsenmesi,
- “Kültürel Çeşitliliğin Aynasında Somut Olmayan Kültürel Miras” adıyla 2002 yılında İstanbul'da Kültür Bakanları 3. Yuvarlak Masa Toplantısı gerçekleştirilmesidir.

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı (UNESCO) 17 Ekim 2003 tarihinde Paris’te düzenlenen 32. Genel Konferansı’nda, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi’ni kabul etmiştir. Türkiye 21 Ocak 2006 tarihli ve 26056 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5448 sayılı Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinin Uygun Bulunduğuna Dair Kanunla bu sürece dahil olmuş ve 27 Mart 2006 tarihinde (45. ülke olarak) resmen taraf olmuştur. Sözleşmeye taraf olan devletlerin sayısı 143’e yükselmiştir. Benin 17/04/2012 tarihinde 143. ülke olarak Sözleşmeye taraf olmuştur.

Somut Olmayan Kültürel Miras UNESCO tarafından; toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar biçiminde tanımlanmaktadır.

Kuşaktan kuşağa aktarılan bu miras, toplulukların ve grupların çevreleriyle, doğayla ve tarihleriyle etkileşimlerine bağlı olarak, sürekli biçimde yeniden yaratılır ve bu onlara kimlik ve devamlılık duygusu verir; böylece kültürel çeşitliliğe ve insan yaratıcılığına duyulan saygıya katkıda bulunur.

a- Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinin Amaçları

- Somut olmayan kültürel mirası korumak;
- Somut olmayan kültürel mirasın taşıyıcısı konumundaki toplulukların, grupların ve bireylerin somut olmayan kültürel mirasına saygı göstermek;
- Somut olmayan kültürel mirasın önemi konusunda yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde duyarlılığı arttırmak ve karşılıklı değerliliği sağlamak;
- Uluslararası işbirliği ve yardımlaşmayı sağlamak.(ortak dosya)

“Koruma” terimi, somut olmayan kültürel mirasın yaşayabilirliğini güvence altına alma anlamına gelir.

Bu kavram;

- kimlik saptaması,
- belgeleme,
- araştırma,
- muhafaza,
- koruma,
- geliştirme,
- güçlendirme,
- okul içi ya da okul dışı eğitim aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarma,
- kültürel mirasın değişik yanlarının canlandırılması gibi yöntemleri içerir.

b- Somut Olmayan Kültürel Miras Alanları

- a) Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar (destanlar, efsaneler, halk hikayeleri, atasözleri, masallar, fıkralar vb.),
- b) Gösteri sanatları (karagöz, meddah, kukla, halk tiyatrosu vb.),
- c) Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler (nişan, düğün, doğum, nevrüz, vb. kutlamaları),
- d) Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar (geleneksel yemekler, halk hekimliği, halk takvimi, halk meteorolojisi vb.),
- e) El sanatları geleneği (dokumacılık, nazar boncuğu, telkari, bakırcılık, halk mimarisi).

c- UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesi

Somut olmayan kültürel mirası daha gözle görülür kılmak, önemi konusunda bilinçlenmeyi sağlamak ve kültürel çeşitliliğe saygı içinde diyalogu desteklemek için, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesine Taraf Devletlerin teklifi üzerine, insanlığın somut olmayan kültürel mirasının temsili bir listesi hazırlanır, güncellenir ve yayımlanır. Söz konusu listede yer alan kültürel miras unsurlarımız şunlardır:

Sözleşme yürürlüğe girmeden ilan edilmiş olan İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Kültürel Mirasının Başyapıtları, İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesi'ne dahil edilmiştir. Bu anlamda, İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesine dahil edilen başyapıtlarımız:

- Meddahlık (2003)
- Mevlevi Sema Törenleri (2005)

Meddahlık: Hikaye söyleme sanatı olarak tanımlanan meddahlık geleneğinin en önemli unsuru olan meddah, topluluk önünde çeşitli hikayeler anlatan ve taklit sanatı yaparak halkı eğlendiren sanatçı anlamına gelmektedir.

Mevlevi Sema Törenleri: Sema; Allah'a ulaşma yolunun derecelerini sembolize eden, içinde dinî öge ve temalar barındıran ve bu haliyle ayrıntılı kural ve niteliklere sahip bir tören olarak tanımlanmaktadır.

Sema Töreni, Mevlevilik kültürünün doğru olarak aktarılabilceği mekânlarda gelenekten gelen Mevlevî Müziği eşliğinde icra edilir ve birbiriyle bütünlük içinde farklı tasavvufî anlamlar ifade eden kısımlardan oluşur.

- 2009 Yılı İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesindeki Dosyalarımız

- Aşıklık
- Karagöz
- Nevruz (Azerbaycan, Hindistan, İran, Kırgızistan, Pakistan, Özbekistan ile ortak dosya)

- **Aşıklık Geleneği:** Âşıklık geleneği usta-çırak ilişkisi ile yıllara yayılarak öğrenilen Türkçenin inceliklerine hakim olmayı gerektiren bir sanattır. Anadolu âşıklık geleneğinde saz çalarak şiir okuyan, halk hikâyeleri anlatan gezgin şairlere âşık adı verilmiştir.

- **Karagöz:** Türklerin, gölge tekniğinden yararlanarak kendi sanat ve estetik anlayışlarına göre geliştirip oynattıkları gölge oyununa Karagöz denilmektedir. Karagöz, deve veya manda derisinden yapılan, “tasvir” adı verilen insan, hayvan veya eşya şekillerinin çubuklara takılıp arkadan verilen ışıkla beyaz perde üzerinde hareket ettirilmesi esasına dayanan gölge oyunudur. Karagöz oyununun baş tipleri Karagöz ve Hacivat'tır.

- **Nevruz** (Azerbaycan, Hindistan, İran, Kırgızistan, Pakistan, Özbekistan ile ortak dosya): Farsça nev (yeni) ve ruz (gün) kelimelerinin birleşmesinden meydana gelen ve yenigün anlamını taşıyan Nevruz, Orta Asya'da yaşayan Türkler, Türkiye Türkleri ve İranlıların yılbaşı olarak da telakki ettikleri gündür. Gece ile gündüzün eşit olduğu miladi 22 Mart, Rumi 9 Mart tarihine rastlayan Nevruz, tabiatın kıştan kurtuluşunun bolluk ve berekete kavuşmanın simgesi olması yanında, toplumların yaşamlarındaki hareketliliklerin, başlangıçların ve dönüm noktalarının da ifade edildiği bir gün olma hüviyetini taşır.

- **2010 Yılı İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesindeki Unsurlarımız**

- Geleneksel Sohbet Toplantıları
- Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali
- Alevi- Bektaşî Ritüeli: Semah

- **Geleneksel Sohbet Toplantıları:** Sayıları farklı yörelerde, farklı sembollerle oluşan erkek gruplarının yılın özellikle kış aylarında ve haftada bir gün olarak rutinleşen bir periyotta, belli kurallar çerçevesinde bir araya gelerek manevi akrabalıklar kurdukları sosyal dayanışma işlevli mevsimsel ve geleneksel toplantılardır. Sıra Gecesi, Barana, Yaran Sohbeti, Ferfene vb...

- **Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali:** Kırkpınar Yağlı Güreşleri XIV. Yüzyılda Rumeli'de doğmuş, günümüze kadar uzanmış 648 yıldır yapıla gelen dünyanın en eski festivallerinden birisidir. Vücutlarına yağ sürerek güreşen bu kişilere “pehlivan” denir. Pehlivan karakteri, Türkler için önemli bir kültürel kimlik unsurudur. Güreş ve şenlikler ‘Er Meydanı’ denilen alanlarda yapılır. Pehlivan, güreş ağası, cazgır, davul-zurnacı, yağcı, peşgirci gibi geleneksel giysili bir grup tarafından, bir dizi tören ve ritüellerle yürütülen bu etkinlik Türkiye’de büyük bir coşkuyla izlenir.

- **Alevi-Bektaşî Ritüeli Semah:** Anadolu Alevilerince Cem’lerde icra edilen on iki hizmet içerisinde yer alan ve cemin asli unsurlarından sayılan semahlar, cem âşıkları olan “zakir”lerin çaldığı saz eşliğinde söylenen sözlere bağlı olarak, semahçı adı verilen hizmet sahipleri tarafından, müziğin ritmine uyularak yapılan mistik ve estetik vücut hareketleri olarak tanımlanırlar.

- **2011 Yılı İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesindeki Unsurumuz**

- Tören Keşkeği Geleneği

- **Tören Keşkeği Geleneği:** Keşkek ritüeli, geleneksel düğün törenleri başta olmak üzere, bayramlar, hayırlar, yağmur dualarında, ortak işgücü ve paylaşımaya dayalı olarak, geleneğin belirlediği kurallar dâhilinde gerçekleştirilen bir yemek ritüelidir. Bu ritüelde, kadın ve erkek gruplarının toplu olarak iş paylaşımı ve katılımıyla, büyük kazanlarda ve açık ateşlerde, buğday ve etin birlikte pişirilmesiyle keşkek adı verilen bir yemek hazırlanıp, sunulur. Keşkek pişirilmeden önce buğdayın, pişirilme sırasında ise yemeğin ortak bir ritimle dövülmesi, ritüelin sembolik yönlerini oluşturur.

- **2012 Yılı İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesine Kaydedilmek Üzere Gönderilen Aday Dosyamız**

- Mesir Macunu Festivali

-**Mesir Macunu Festivali:** Mesir Macunu Festivali, Manisa il merkezinde, 470 yıldan bu yana devam eden, çeşitli geleneksel uygulamaları içeren geniş katılımlı bir festivaldir. Türkiye genelinde bilinen ve benimsenen Festival, şifalı bir yiyecek olduğu kabul edilen mesir macununun paylaşılmasına ilişkin tarihsel bir öyküye dayanır.

Festival etkinlikleri mesir macununun dualanarak “karılması” ve pişirilmesiyle başlar. Şifa dilekleriyle dualanan macun, Sultan Camii minaresi ve kubbelerinden halka saçılır. Türkiye’nin farklı bölgelerinden gelen binlerce kişi, atılan macunları yere düşmeden havada yakalayabilmek için birbirleriyle yarışır.

d- Ulusal Düzeyde Somut Olmayan Kültürel Miras Envanter Çalışmaları

Somut olmayan kültürel mirasın korunması çalışmaları kapsamında iki ulusal envanter çalışması yürütülmektedir.

- Yaşayan İnsan Hazineleleri (YİH) Türkiye Ulusal Envanteri
- Somut Olmayan Kültürel Miras Türkiye Ulusal Envanteri

- Yaşayan İnsan Hazineleleri (YİH) Türkiye Ulusal Envanteri

Yaşayan İnsan Hazineleleri, Somut Olmayan Kültürel Mirasın belli unsurlarını yeniden yaratmak ve yorumlamak açısından gerekli bilgi ve beceriye yüksek düzeyde sahip kişileri anlatır. Bu bağlamda gerçekleştirilen alan araştırmaları sonucunda, somut olmayan kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir rolü olan kişiler tespit edilerek Uzmanlar komisyonuna “Yaşayan İnsan Hazineleleri” olarak önerilmektedir.

Yılda en az iki defa toplanan Uzmanlar Komisyonu, önerilen adayları değerlendirmekte ve gerekli kriterleri taşıyan adayların Yaşayan İnsan Hazinesi ilan edilmesi yönünde görüş bildirmektedir. Komisyonca önerilen adaylar, Kültür ve Turizm Bakanının onayından sonra ilan edilmektedir. Yaşayan insan hazinesi ilan edilen kişilere bir sonraki yıl düzenlenen törenle ödülleri verilmektedir.

- Günümüze Kadar İlan Edilen Yaşayan İnsan Hazinelelerimiz:

2008 Yılı Yaşayan İnsan Hazinelelerimiz

- Şeref TAŞLIOVA (Halk Aşığı)
- Tacettin DİKER (Karagöz Ustası)
- Orhan KURT (Karagöz Ustası)
- Metin ÖZLEN (Karagöz Ustası)
- Mehmet GİRĞİÇ (Keçe Ustası)
- Hayri DEV (Çam Dödüğü Yapım ve İcracısı)
- Sıtkı OLÇAR (Çini Ustası)

2009 Yılı İnsan Yaşayan İnsan Hazinelelerimiz

- Yaşar GÜÇ (Hortlatma Kaval / Dilli-Dilsiz Kaval Yapımcısı ve İcracısı)
- Emine KARADAYI (Dokumacılık ve Doğal Boyacılık Ustası)
- Veli AYKUT-Dertli Divani (Zakir)
- Bekir TEKELİ (Bağlama Yapımcısı)
- Uğur DERMAN (Klasik Kitap Sanatçısı)
- Hasan ÇELEBİ (Hüsn-ü Hat Sanatçısı)
- Mehmet GÜRİSOY (Çini Sanatçısı)
- Fuat BAŞAR (Ebru Sanatçısı)
- Neşet ERTAŞ (Abdallık Geleneği-Halk Ozanlığı)

- Somut Olmayan Kültürel Miras Türkiye Ulusal Envanteri

Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü Somut Olmayan Kültürel Miras Türkiye Ulusal Envanteri Sistemini, 81 ildeki taşra teşkilatı birimleri, ilgili kamu ve sivil toplum kurum/kuruluş temsilcileri ve somut olmayan kültürel miras taşıyıcılarının katılımıyla oluşturduğu “Somut Olmayan Kültürel Miras Tespit Kurulları” temeline oturtmuştur.

Türkiye’de somut olmayan kültürel mirası envanterleme çalışmaları, illerde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünün koordinasyonunda yürütülmektedir. Envanterle ilgili işlem basamakları şunlardır:

1. İllerde öncelikle ilgili kurum/kuruluş, araştırma merkezi/enstitü, sivil toplum kuruluşu temsilcileri ile uzmanlar ve gerekli durumlarda somut olmayan kültürel miras taşıyıcılarının katılımı ile kurullar oluşturulur.
2. Daha sonra bu kurullar kendi illerindeki somut olmayan kültürel miras unsurları ile yaşayan insan hazinesi aday önerilerini, gerekli formları doldurmuş halde periyodik olarak yılda iki kez Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne gönderir.
3. Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, illerden gelen verileri Uzmanlar Komisyonu’nda değerlendirerek, envantere alınacak unsurları belirler.
4. Envantere alınması kararlaştırılan unsurlar, envanter sistemine kaydedilir ve Bakanlığın/Genel Müdürlüğün internet sitesinden kamuoyuyla paylaşılır.

Somut Olmayan Kültürel Mirasın belirlenen alanlarında Türkiye Ulusal Envanterinin oluşturulmasında şu temel ölçütler dikkate alınmaktadır.

- İnsan yaratıcılığının bir kanıtı olarak değeri,
- Kültürel ve toplumsal gelenekler içerisindeki köklülüğü,
- Belirtilen topluluk ya da grubu temsil niteliği,
- Kaybolma riski.

Türkiye’nin somut olmayan kültürel miras unsurlarının yaşatılarak korunmasında ve geleneklerin geçmişten geleceğe aktarımında envanterlerin oluşturulması hayati bir öneme sahiptir. Bu nedenlerle ulusal envanterleme çalışmalarının istenen şekilde yürütülebilmesi için illerde oluşturulan Somut Olmayan Kültürel Miras Tespit Kurul üyelerinin katılımı ile yapılacak bölgesel bilgilendirme toplantılarının çalışmalara daha bir titizlik katacağı Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından değerlendirilmiş ve Somut Olmayan Kültürel Miras Türkiye Ulusal Envanteri Bölgesel Bilgilendirme Toplantılarına 23 Haziran 2009 tarihinde Doğu Anadolu Bölgesi ile başlanılmıştır. Bu toplantılara 14 Haziran 2010 tarihinde Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve 05 Kasım 2010 tarihinde İç Anadolu Bölgesi I. Grup, 07 Haziran 2011 tarihinde Ege Bölgesi ve 17 Ekim 2011 tarihinde Karadeniz Bölgesi I. Grup ile devam edilmiştir.

e- Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcıları Değerlendirme Kurulları

Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcısı; somut olmayan kültürel mirasın belirli unsurlarının icra edilmesi ile yeniden yaratılması için gerekli bilgi ve becerileri haiz olan ve aktarımını sağlayan kişileri tanımlamaktadır.

Değerlendirme kurulları ile ilgili işlemler 14/05/2009 tarih ve 94626 sayılı Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespit ve Kayıt İşlemleri Hakkında Yönerge kapsamında gerçekleştirilmektedir.

Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinde belirlenen koruma alanları ve ilkeleri kapsamında aşağıdaki alanlarda, somut olmayan kültürel miras taşıyıcıları değerlendirme kurulları oluşturulmaktadır:

- a) Halk Aşıkları-Ozanları, Şairleri ve Cem Aşıkları-Zakirler
- b) Mahalli Sanatçılar
- c) Geleneksel El Sanatı ve Sanatkârları
- d) Geleneksel Tiyatro Sanatçıları

Somut olmayan kültürel miras taşıyıcılarının tespiti ve Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezine kaydedilmeleri için yapılan değerlendirme kurulları somut olmayan kültürel miras faaliyetlerinden sorumlu daire başkanının başkanlığında ilgili şube müdürleri ve başkanın belirleyeceği folklor araştırmacıları ile akademisyenler veya alanındaki yeterliliği genel kabul görmüş kişilerden olmak üzere en az beş üyeden oluşur.

Somut olmayan kültürel miras taşıyıcıları aşağıda belirtilen genel ölçütler çerçevesinde değerlendirmeye tabi tutulur: Faaliyette bulunduğu alanda,

- a) Geleneksel bilgiye sahip olmak,
- b) Bilgisini geleneksel aktarım yoluyla öğrenmiş olmak,
- c) Gelenek aktarıcısı niteliğini taşıyor olmak,
- ç) Tanınır olmak,
- d) Sağladığı katkı.